

СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАНOSTІ, КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА ТА ІТ ПРАВА

*Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна,
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СОЦІАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ

Соціальна мережа як феномен інформаційного технологій в ході свого існування та розвитку поставила досить важливе та логічне завдання перед суспільством – забезпечити дієвий захист персональних даних її користувачів. Право на захист персональних даних особи є похідним від права недопущення втручання в особисте життя та права на заборону збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу, що закріплені у статті 32 Конституції України [1].

Захист фізичних осіб під час обробки персональних даних за законодавством ЄС є фундаментальним правом. Зокрема, статтею 8 (1) Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу встановлено, що кожна особа має право на захист своїх персональних даних [2].

В Україні основним нормативно-правовим актом, який регулює відносини, що виникають у зв'язку із захистом персональних даних у соціальній мережі, є Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року[5]. Поряд з цим варто зазначити, що 25 травня 2018 року набрав чинності Загальний регламент про захист даних Європейського Союзу (EU General Data Protection Regulation) від 27.04.2016 (далі – Правила GDPR)[6], який почав регулювати відносини щодо захисту персональних даних не тільки в ЄС, а частково і в Україні.

Хоча Україна на даний момент не входить до списку членів ЄС, однак через закріпленій статтею 3 Правил GDPR принцип екстериторіальності, Правила GDPR можуть застосовуватись [7]. Крім цього, відповідно до Угоди

про Асоціацію від 27 червня 2014 року Україна має узгодити внутрішнє законодавство згідно з Правилами GDPR [8].

У зв'язку з цим українські фізичні та юридичні особи можуть за певних обставин підпадати під дію Правил GDPR. Також під дію цього документу підпадатиме фізична особа, що знаходиться в Україні, але користується соціальною мережею, яку обслуговує ІТ-компанія, що перебуває у ЄС. Саме тому виникає нагальна потреба у дослідженні Правил GDPR.

Закон України «Про захист персональних даних» персональними даними визначає відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована [9]. Закон загалом відображає визначення поняття «персональні дані», що надане у Директиві Європейського Парламенту і Ради ЄС No 95/46/ЄС про захист фізичних осіб при обробці персональних даних і про вільне переміщення таких даних, яку Правила GDPR скасували. Тому цілком логічним є те, що зовсім скоро законодавство України у сфері захисту персональних даних буде змінене у відповідності з Правилами GDPR.

Правила GDPR у Главі III визначають значний перелік прав суб'єктів персональних даних. Особливої уваги серед них потребують право на стирання, право на мобільність, а також право на надання згоди щодо обробки персональних даних.

Правом на мобільність даних є право, за яким суб'єкт даних може вимагати від контролера надання власних персональних даних, наданих у процесі користування соціальною мережею, в структурованому, загальноприйнятому форматі, що легко зчитується машиною, та право на передачу цих даних іншому контролеру без перешкод від первинного контролера. В свою чергу, право на стирання персональних даних надає можливість суб'єкту персональних даних «бути забутим», тобто вимагати стирання всіх персональних даних, в такому випадку контролер без будь-якої необгрунтованої затримки має видалити ці дані. Але це дуже складна дія з технічної точки зору тому, що навіть після видалення персональних даних, деякі з них все-одно зберігаються на магнітних носіях інформації. Тому для повної відповідності Правилам GDPR контролери можуть такі дані користувачів соціальних мереж шифрувати, а потім видаляти тільки ключ шифрування. Такий метод перетворює дані в повністю і назавжди нечитабельний масив інформації [11].

Варто сказати, що реалізація права на надання згоди щодо обробки персональних даних чітко регламентована нормами Правил GDPR. Суб'єкт персональних даних-користувач соціальної мережі повинен надати однозначну

та чітко виражена згода на опрацювання персональних даних. Саме тому більшість соціальних мереж на даний момент отримують згоду своїх користувачів саме через спливаюче вікно з короткою інформацією про опрацювання персональних даних та позначкою згоди на таку дію.

Правила GDPR висувають вимогу до обсягу повідомлення про політику приватності, яка має бути простою, чіткою та зрозумілою. На практиці стало популярним використовувати два документи: Privacy Policy – загальна політика конфіденційності соціальної мережі, а також Privacy Notice – окрема частина Privacy Policy, в якій повідомляється про обсяг та мету опрацювання персональних даних [12].

Важливим моментом крім отримання згоди є також управління вже отриманими згодами. В свою чергу, Закон України «Про захист персональних даних» має як схожі так і відмінні риси з Правилами GDPR.

Персональні дані потрібно оформлювати досить точно та достовірно, а також проводити їх регулярні оновлення у разі потреби, яка визначена метою обробки.

Оброблення персональних даних проводиться із залученням засобів та у спосіб, що суворо відповідають меті та цілям такого оброблення. У випадку несумісності попередньої та нової мети суб'єкт персональних даних має дати нову згоду на обробку його персональних даних згідно з новою метою [13].

Правила GDPR забезпечують також дотримання конфіденційності даних. Обов'язки із захисту персональних даних отриманих в ході функціонування соціальної мережі регулюються кількома статтями Правил GDPR.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Хартія основних прав Європейського Союзу. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_524.
3. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.10 р. No 2297-VI. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
4. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). – Режим доступу : <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5419-2016-INIT/en/pdf>.
5. Офіційний переклад Регламенту Європейського Союзу 2016/679 від 27 квітня 2016 року Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) / Урядовий офіс координації

- європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України. – URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/es-2016679.pdf>.
6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами сторони від 27.06.2018. – URL:http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
 7. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.10 р. No 2297-VI. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
 8. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). – Режим доступу:<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5419-2016-INIT/en/pdf>.
 9. Нужний В. Нові вимоги ЄС до захисту персональних даних з травня 2018 року / В. Нужний // Інтернет ресурс Channel for IT. – URL:<http://channel4it.com/publications/Nov-vimogi-S-do-zahistu-personalnih-danih-z-travnya-2018-roku-30154.html>.
 10. Тарасюк А.В. Вплив загального регулювання захисту даних на контролерів та процесорів персональних даних– резидентів України / А.В. Тарасюк // Інформація і право. –No1(24). –2018. –. – URL:http://ippi.org.ua/sites/default/files/5_8.pdf
 11. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.10 р. No 2297-VI. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.
 12. Дрейс Ю.О. Заходи захисту персональних даних у інформаційних автоматизованих системах. – URL:<http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/32527/1/Заходи%20захисту%20персональних%20даних%20в%20інформаційних%20%28автоматизованих%29%20системах.pdf>.
 13. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). – URL:<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5419-2016-INIT/en/pdf>.